

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Kodanikuühiskonna roll ELi ja India vabakaubanduslepingus” (omaalgatuslik arvamus)

(2012/C 24/10)

Raportöör: **Madi SHARMA**

14. septembril 2010 otsustas Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee vastavalt kodukorra artikli 29 lõikele 2 koostada omaalgatusliku arvamuse järgmises küsimuses

„Kodanikuühiskonna roll ELi ja India vabakaubanduslepingus”.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav välissuhete seksioon võttis arvamuse vastu 5. oktoobril 2011.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 475. istungjärgul 26.–27. oktoobril 2011 (27. oktoobri istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 152, vastu hääletas 3, erapooletuks jäi 5.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on arvamusel, et ELi ja India vabakaubandusleping oleks kasulik nii Euroopale kui ka Indiale, võimaldades saada kasu arengu, konkurentsivõime, jõukuse ja tööhõive kasvu näol. Kaubandus on oluline vahend arengu toetamiseks ja vaesuse vähendamiseks. Siiski tuleb selle majanduslikke, sotsiaalseid ja keskkonnavalaseid mõjusid kõigi osapoolte huvides hoolikalt, läbipaistvalt ja arusaadavalt hinnata. Antud kontekstis on kodanikuühiskonnal otsustav roll.

1.2 Kõnealuse vabakaubanduslepingu läbirääkimiste protsessis, sealhulgas selle potentsiaalsete mõjude määramise esineb mitmeid vajakajäämisi, mida mõlemad pooled peaksid käsitlema enne vabakaubanduslepingu lõpuleviimist. Komisjoni talituste seisukohavõttus täheldatakse, et „rohkem tähelepanu oleks võinud suunata mitteametlikule tööhõivele” ja põhjalikumalt analüüsida mõjusid, mida vabakaubandusleping avaldaks tööjõu ümberasumisele, sest see „võimaldaks täpsemalt prognoosida teisi sotsiaalseid mõjusid, nagu näiteks mõjud vaesusele, tervishoiule ja **haridusele**”⁽¹⁾.

1.3 Komitee tuletab meelde, et Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 207 alusel teostatakse ELi ühist kaubanduspoliitikat „kooskõlas liidu välistegevusepõhimõtete ja eesmärkidega” ning et Euroopa Liidu lepingu artikli 3 alusel peab see aitama muu hulgas kaasa säästvate arengule, vaesuse kaotamisele ja inimõiguste kaitsele. Kaubandus ei ole eesmärk omaette.

1.4 Komitee soovib viia viivitamata läbi uued uuringud, mis võtaksid konkreetselt arvesse vabakaubanduslepingu tegelikku mõju ELi ja India kodanikuühiskonnale (eelkõige Mode 4, VKEd, tööõigused, naised, tarbijaohutus, mitteametlik majandus, põllumajandus, vaesus ja juurdepääs põhitarbekaupadele, näiteks elutähtsatele ravimitele)). Läbipaistvuse huvides tuleks need uuringud läbi viia avalike akadeemiliste uuringute

ja kodanikuühiskonnaga peetavate seminaride kujul. Saadud tulemusi saaks seejärel arvesse võtta praeguseks viimastesse faasidesse jõudnud läbirääkimiste osana.

1.5 Komitee kutsub nõukogu, Euroopa Parlamenti ja komisjoni üles tagama, et enne lepingu sõlmimist Euroopa Liit

— võtaks arvesse ELi kodanikuühiskonna seisukohti ja muresid;

— hindaks Mode 4 tõenäoliste stsenaariumide mõju, sealhulgas töö kvaliteeti ja kvantiteeti sektori ja liikmesriigi kaupa, täielikus konsultatsioonis sotsiaalpartneritega;

— täidaks oma juriidilisi kohustusi tagada, et vabakaubandusleping ei suurendaks vaesust;

ning et leping

— põhineks tõhusal inimõiguste klauslil, mis on kooskõlas ELi varasemate tavade ja määratletud poliitikaga;

— sisaldaks jõulist säästva arengu peatükki, milles esitatakse tööhõive- ja keskkonnavalased sätted, mida jõustatakse tavapäraste vaidluste lahendamise menetluste teel koos tõhusate õiguskaitsevahenditega;

— looks eelkõige ILO õigustel põhineva raamistiku nende jaoks, kes tegutsevad mitteametlikus majanduses;

— sisaldaks kahepoolset sotsiaalkaitse klauslit, milles võetakse arvesse mitte ainult riske ELi ja India tööstusele, vaid ka riske ühiskonnale, sealhulgas tööjõu ümberasumisele.

⁽¹⁾ Euroopa Komisjoni talituste seisukohavõtt – *Trade SIA for FTA EU-India* (hinnang mõjule, mida kaubandus avaldab säästvate arengule ELi ja India vabakaubanduslepingu puhul), 31.05.2010.

1.5.1 Komitee soovib luua kodanikuühiskonna järelevalvemehhanismi. Järelevalvemehhanismile tuleks anda pädevus esitada konkreetset sotsiaalkaitse klausli aktiveerimise kohta soovitusi, millele vastavad asutused oleksid kohustatud põhjendatud vastuse esitama. Seoses sellise järelevalvetegevusega tuleks toetada kodanikuühiskonna koolitust ja haldussuutlikkuse suurendamist.

1.6 ELi ja India vabakaubanduslepingu sisu on praegu jätkuvalt konfidentsiaalne ning seega ei ole võimalik selle üksikasju käesolevas arvamuses käsitleda.

2. Sissejuhatus

2.1 ELi ja India vabakaubandusleping hõlmaks rohkem kui viiendikku maailma rahvastikust, muutes selle üheks kõige tähtsamaks vabakaubanduslepinguks maailmas. Lepingul on suur potentsiaal tuua märkimisväärset kasu nii ELi kui ka India ühiskonnale.

2.2 Mõlemad ühiskonnad seisavad silmitsi suurte majanduslike väljakutsetega, EL oma vananeva rahvastiku ja küllastunud turgude tõttu, India oma tohutu rahvaarvu ja kasvava linnastumise tõttu. Liberaliseerimine ja mõlema turu täiendav avamine, võttes arvesse nende kahe piirkonna ebavõrdset arengut, võib tuua kasu mõlema poole rahvastikule.

2.3 ELi ja India ettevõtlusorganisatsioonid nõustuvad, et esineda võib mõningast ümberasumist. Ent mõlema turu täiendav avamine ja oskuste arendamine, koolitusprogrammid, kahepoolne teadmistevahetus, infrastruktuuri arendamine ning tarneahela loomine ja ühissetteajate kaubandustegevus India ja ELi vahel võiksid kaasa tuua jätkusuutliku kasvu, suurema konkurentsivõime ja rohkem töökohti pikas perspektiivis. Euroopa ettevõtlus- ja tehnoloogiakeskusel (*European Business and Technology Centre*), mis loodi India turule sisenevatele ettevõtetele praktiliste lahenduste pakkumiseks, on tähtis osa teatud väljakutsetele vastamises.

2.4 Innovatsiooni edendamine vabakaubanduslepingu kaudu võib tagada ettevõtete tulevase konkurentsivõime. Euroopa ja India ettevõtted teevad üha rohkem koostööd mitmete sektorite tehnoloogiaarenduses. Indias on odav ja hästi kvalifitseeritud tööjõud märkimisväärse teadus- ja arendustegevussuutlikkusega. Siiski on mõlemal poolel vaja keskkonda, mis toetaks jätkusuutlikku investeerimist innovatsiooni. Kogemus ja eksperditeadmised, mida ELi ettevõtted omandavad Indias ning India ettevõtted ELis, võivad osutada oluliseks vahendiks nendele nõudmistele vastamiseks.

2.5 Vabakaubanduslepingul on suur mõju välisinvesteeringutele. Alates 1991. aastast on India liberaliseerinud ja

lihtsustanud oma välismaiste otseinvesteeringute süsteemi, et tõmmata ligi suuremaid rahalisi vahendeid, mis on viinud välismaiste otseinvesteeringute sissevoolu suurenemiseni. Vabakaubandusleping toetaks sellele alusele, tagades ELi ettevõtetele pääsu turule ja õiguskindluse⁽²⁾. Vabakaubanduslepingutega loodud uues kontekstis tuleks hoolikalt hinnata India jaemüügiteenuste sektori välismaistele otseinvesteeringutele avamise mõju ning sellega seoses ka vajadust viia avamine läbi järkjärgult.

2.6 Käesolevas arvamuses ei vaadata läbi vabakaubanduslepingu võimalikke majanduslikke eelseid. Selles käsitletakse lepingu ebakindlaid sotsiaalseid ja keskkonnavalaseid mõjusid ELile – eelkõige seoses Mode 4ga – ning India vaesematele elanikkonnakihtidele. Need mõjud on ELi ettevõtete hoolsuskohustuse ja tootemargi kaitse huvide oluline osa. Teisel mandril kauplevate ELi ettevõtete ühiskondlik vastutus, töötajate ja inimõiguste küsimused ulatuvad Euroopa piiridest kaugemale.

3. Läbirääkimisprotsess

3.1 Läbirääkijad on konsulteerinud suurte ettevõtete ja ELis kui ka Indias. Siiski valmistab komiteele kui kõiki kodanikuühiskonna rühmi esindavale nõuandvale organile muret asjaolu, et läbirääkijad ei konsulteerinud kõigi ühiskondlike sidusrühmadega võrdsetel alustel. Komitee kutsub komisjoni võtma mõlema poole kõigi sidusrühmade seisukohti täielikult arvesse. Komitee kutsub komisjoni üles konsulteerima VKEdes seoses võimalike mõjudega; ametiühingutega seoses selguse puudumisega töötajate ja Mode 4 osas; tarbijarühmade ja põllumajandussektoritega seoses toiduohutuse ja toiduga kindlustatuse ning mitteametliku majandusega Indias.

3.2 Paljud ELi ja India valitsusvälised organisatsioonid ja ametiühingud, samuti ka ELi sihtasutused ja India mitteametlikud ettevõtted on väljendanud muresid seoses vabakaubanduslepingu võimaliku negatiivse mõjuga ja läbirääkimistel tooni andnud suhtumisega⁽³⁾. **Ehkki komitee tunnustab kaubandusläbirääkimiste konfidentsiaalsuse olulisust, ärgitab ta komisjoni selgitama samavõrd olulisel läbipaistvuse eesmärgil mis tahes arusaamatusi, avaldades nendes küsimustes oma ettepanekud.**

⁽²⁾ ELT C 318, 29.10.2011, lk 150.

⁽³⁾ Uuringud on viidanud raskustele seoses järgneva: TRIPS-plus intellektuaalomandi õiguste sätet, finantsteenuste liberaliseerimine ja dereguleerimine, liberaliseerimine kaupadega kauplemisel ja põllumajandustoodete sektoris, suurte jaemüügiketide turule sisenemine, liberaliseeritud investeerimise ja riigihangete menetlused, ekspordipiirangute keelustamine. Vt nt S Polaski et al, *India's Trade Policy Choices: Managing Diverse Challenges* (Carnegie, 2009), S Powell, *EU India FTA: Initial Observations from a Development Perspective* (Traidcraft, 2008), C Wichterich, *Trade Liberalisation, Gender Equality, Policy Space: The Case of the Contested EU-India FTA* (WIDE, 2009), K Singh, *India-EU FTA: Should India Open Up Banking Sector? Special Report* (Delhi, 2009), CEO/India FDI Watch, *Trade Invaders: How Big Business is Driving the EU-India FTA Negotiations* (2010).

3.3 Komitee leiab, et kaubandust ei saa Euroopa välisteenistuse pädevusest välja jätta. Euroopa poliitika sidusus on Euroopa väärtuste ja põhimõtete säilitamiseks esmatähtis. Komitee soovib hoida kõiki asjaomaseid peadirektoraate teavitatuna kogu läbirääkimisprotsessi jooksul.

4. Säätva arengu mõjuhindang

4.1 Euroopa Komisjon tellis sõltumatutelt konsultantidelt säästva arengu mõjuhindangu, mis avaldati 2009. aastal⁽⁴⁾. Mõjuhindangus esitati prognoos, et ELi jaoks oleksid vabakaubanduslepingu sotsiaalsed mõjud väga väikesed, avaldamata mõju palkadele ja tuues kaasa üksnes vähese tööjõu ümberasumise;⁽⁵⁾ India jaoks aga tõuseksid oskus- ja lihttöölise palgad lühikeses perspektiivis 1,7 % ja pikas perspektiivis 1,6 %, samuti toimuks mõningane tööjõu ümberasumine paremini tasustatud töökohtade suunas⁽⁶⁾.

4.2 Euroopa Komisjon toob kõnealust säästva arengu mõjuhindangut tugevalt esile, kui soovib rõhutada vabakaubanduslepingu üldiseid eeliseid.⁽⁷⁾ Siiski on oluline märkida, et samas mõjuhindangus hoiatatakse ka võimalike sotsiaalsete ja keskkonnanalaste ohtude eest.

4.3 ELi ametiühingud on väljendanud muret seoses töötajate õigustega ELis ja kutsuvad üles viima läbi mõjuhindangu tõenäoliste Mode 4 stsenaariumide kohta enne läbirääkimiste lõpuleviimist. Selline hinnang peaks hõlmama mõju töö kvaliteedile ja kvantiteedile sektori ja liikmesriigi kaupa. Samuti peaks seejuures täiel määral konsulteerima sotsiaalpartneritega nii enne kui ka pärast vabakaubanduslepingu sõlmimist ning tooma välja siduvad soovituselid ilmnenud negatiivsete mõjude ennetamiseks või leevendamiseks.

4.4 Säätva arengu mõjuhindangus kirjeldatakse vabakaubanduslepingu mõju tööstandarditele ja töötingimustele Indias ebaselgena. India valitsuse ametliku statistika kohaselt on umbes 90 % India majandusest mitteametlik (või organiseerimata), mis jääb hinnanguliselt lähitulevikus üldiselt stabiilseks.⁽⁸⁾ ILO ja WTO andmetel peavad mitteametlikus sektoris töötavad inimesed ära elama alla 2 USA dollariga päevas.⁽⁹⁾

⁽⁴⁾ ECORYS, CUTS, Centad, *Trade SIA FTA EU and India* – TRADE07/C1/C01, 18.05.2009.

⁽⁵⁾ *Ibid.*, lk 17-18. Tööjõu ümberasumise prognoos jääks 250–360 vahele 100 000 inimese kohta.

⁽⁶⁾ *Ibid.* Tööjõu ümberasumise prognoos jääks 1 830 ja 2 650 vahele 100 000 inimese kohta.

⁽⁷⁾ Volinik Karel De Gucht'i kiri Euroopa Parlamendi liikmetele, 16.02.2011.

⁽⁸⁾ National Commission for Enterprises in the Unorganised Sector, *The Challenge of Employment in India: An Informal Economy Perspective, Volume 1, Main Report* (New Delhi, April 2009), lk 2.

⁽⁹⁾ Bacchetta et al, *Globalisation and Informal Jobs in Developing Countries* (ILO/WTO: Geneva, 2009).

Suurem osa töötavatest naistest (üle 95 %) töötavad mitteametlikus sektoris ja on ebaoproportsionaalselt suures ohus.

4.5 Mõjuhindangus rõhutatakse võimalikke keskkonnanalaseid mõjusid, märkides tõenäoliseid mõõdukaid negatiivseid mõjusid atmosfäärile,⁽¹⁰⁾ maa kvaliteedile,⁽¹¹⁾ bioloogilisele mitmekesisusele⁽¹²⁾ ja vee kvaliteedile⁽¹³⁾. Komitee leiab, et säästva arengu mõjuhindangus endas esitatud hoiatusi tuleks arvesse võtta.

4.6 Mõjuhindangu meetodika ei ole piisav tegelike mõjude väljaselgitamiseks. Mõjuhindangu esmane tähelepanu on ametlikul majandusel, mille majanduslik modelleerimine on võrdlemisi lihtne⁽¹⁴⁾. Seevastu põhineb sotsiaalsete ja keskkonnanalaste mõjude analüüs hinnangus vähem läbipaistvale kvalitatiivsele meetodikale. Samuti ei analüüsita mõjuhindangus põhjalikult mõju süsinikdioksiidi heitkogusele, tarbijaohutusele ja toiduga kindlustatusele.

4.7 Komisjoni talituste seisukohavõtu kohaselt oleks võinud rohkem tähelepanu suunata lepingu mõjudele seoses inimväärse töö, mitteametliku tööhõive ja tööjõu ümberasumisega. See „võimaldaks täpsemalt prognoosida teisi sotsiaalseid mõjusid, nagu näiteks mõjud vaesusele, tervishoiule ja haridusele”⁽¹⁵⁾.

4.8 Üllataval kombel ei käsitleta säästva arengu mõjuhindangus mitmeid teisi uuringuid, milles on välja toodud vabakaubanduslepingu potentsiaalselt tõsised tagajärjed Indias,⁽¹⁶⁾ ega ELi muresid, eelkõige seoses Mode 4 mõjuga ELi tööhõivele.

4.9 Komitee võttis hiljuti vastu arvamuse säästva arengu mõjuhindangu kohta, milles esitatakse suunised headel tavadel põhineva meetodika kasutamiseks vabakaubanduslepingu täieliku mõju hindamisel⁽¹⁷⁾.

4.10 Komitee soovib läbi viia uued uuringud, mis võtaksid nimetatud suuniste alusel eraldi arvesse vabakaubanduslepingu tegelikku mõju ELi ja India kodanikuühiskonnale, sealhulgas eelkõige tööõigused, Mode 4, naised, tarbijakaitse, VKEd, mitteametlik majandus, keskkond, põllumajandus (sh toiduga kindlustatus), vaesus ja kliimamuutused. Need uued uuringud tuleks läbi viia sõltumatute avalike akadeemiliste uuringute ja seminaride kujul.

⁽¹⁰⁾ Vt joonealune märkus 4, lk 277. (2009. aasta mõjuhindang – täielik viide on joonealuses märkuses 4)

⁽¹¹⁾ *Ibid.*, lk 278.

⁽¹²⁾ *Ibid.*, lk 279.

⁽¹³⁾ *Ibid.*, lk 280.

⁽¹⁴⁾ *Ibid.*, lk 51.

⁽¹⁵⁾ Vt joonealune märkus 1.

⁽¹⁶⁾ Vt joonealune märkus 4.

⁽¹⁷⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee, jätkusuutlikkuse mõjuhindangud ja Euroopa Liidu kaubanduspoliitika, 05.05.2011, ELT C 218, 23.7.2011, lk 14.

4.11 See kõik aga ei tähenda, et vabakaubanduslepingul oleks tingimata negatiivne mõju. Ent vähemasti tunnistatakse sellega *esialgu* tõenäosust, et vabakaubanduslepingul võib olla negatiivne mõju. Juba ainuüksi sellest piisab, et õigustada komisjonipoolset täiendavat läbivaatamist, eelkõige arvestades asjaolu (mida arutatakse allpool), et ELil on juriidiline kohustus hinnata oma välispoliitika mõjusid kodus ja väljaspool.

5. ELi kohustused

5.1 Kaubanduse liberaliseerimise üle läbirääkimisi pidava valitsuse esmane kohustus on võtta arvesse oma poliitika majanduslikke ja sotsiaalseid mõjusid. Kahtlemata on India peamiselt vastutav oma poliitika mõjude üle oma rahvastikule. Komitee tunnustab väljakutseid, millega komisjon silmitsi seisab suhetes Indiaga, kes õigustatult usub inimõiguste, töönormide, säästva arengu ja oma kodanikuühiskonna käsitlemisse omal viisil. Ent see ei tähenda, et ELil ei oleks selles osas oma sõltumatut vastutust. Nimelt on see ELi juriidiline kohustus.

5.1.1 Vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 207 teostatakse ELi kaubandus- ja arengupoliitikat kooskõlas liidu välistegevuse põhimõtete ja eesmärkidega. Need on sätestatud Euroopa Liidu lepingu artiklis 21 ja sisaldavad järgmisi põhimõtteid

„inimõiguste ja põhivabaduste universaalsus ning jagamatus, inimväärlikuse, võrdsuse ja solidaarsuse ning Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni põhikirja põhimõtete ja rahvusvahelise õiguse austamine”

ning eesmärgi

„toetada arengumaade säästvat majanduslikku, sotsiaalset ja keskkonna-alast arengut, pidades esmaseks eesmärgiks vaesuse kaotamist.”

5.2 Komitee kutsub komisjoni üles täitma oma juriidilisi kohustusi tagada, et ELi ja India vabakaubandusleping on kooskõlas inimõigustega ja ei kahjusta jõupingutusi säästva majandusliku, sotsiaalse ja keskkonnavalase arengu edendamiseks ning vaesuse kaotamiseks. Komitee rõhutab, et oluline on luua ILO õigustel põhinev raamistik nende jaoks, kes tegutsesvad mitteametlikus majanduses.

6. Vabakaubanduslepingu järelevalve ja kohandamine

6.1 EL peab tagama, et tema poliitikal ei oleks võimalikke negatiivseid mõjusid vaesusele, ning aitama kaasa vaesuse kaotamisele. Seda kohustust on võimalik täita, tagades vabakaubanduslepingus klauslid, mille kohaselt võib kavandatud

kaubanduse liberaliseerimist kohandada juhul, kui ilmnevad nimetatud mõjud, ja luues tõhusa järelevalvemehhanismi, mille alusel kõnealuseid klausleid jõustada saab.

6.2 Inimõiguste klausel

6.2.1 ELil on olnud tavaks lisada kahepoolsetesse lepingutesse sätteid, millega tagada, et lepingud ei kahjusta sotsiaalseid eesmärgi. Alates 1995. aastast on ELil poliitika lisada inimõiguste klausel igasse kolmandate riikidega sõlmitavas kaubandus- ja koostöölepingusse⁽¹⁸⁾. Hiljuti on tekkinud tava kohaldada olemasolevates raamlepingutes inimõiguste klausleid hilisemate lepingute suhtes. See võib õiguslikult siduv olla sõltuvalt esialgse inimõiguste klausli sõnastusest ja hilisema lepingu nn siduva klausli sõnastusest.

6.2.2 Esmatähtis on see, et vabakaubanduslepingu suhtes kohaldataks kehtivat inimõiguste klauslit, ükskõik kuidas see saavutatakse. ELi ja India 1994. aasta koostööleping sisaldab inimõiguste klauslit, ent see on varasemat tüüpi. Nagu on kinnitanud Euroopa Kohus, on kõnealuse klausli funktsioon võimaldada koostööleping lõpetada⁽¹⁹⁾. See ei võimalda teiste lepingute, nagu näiteks vabakaubanduslepingu lõpetamist⁽²⁰⁾. Oluline on see, et vabakaubandusleping oleks kooskõlas ELi kehtiva poliitikaga inimõiguste klausli osas, seda kas uue inimõiguste klausli või hoolikalt koostatud siduva klausli kaudu.

6.2.3 Komitee rõhutab, et oluline on see, et vabakaubandusleping oleks kooskõlas ELi kehtiva poliitikaga inimõiguste klausli osas, seda kas uue inimõiguste klausli või hoolikalt koostatud siduva klausli kaudu. Seda seisukohta toetab ka Euroopa Parlament⁽²¹⁾.

6.3 Säästva arengu sätted

6.3.1 Sama oluline on see, et jätkataks ja tugevdaks ELi head tava lisada vabakaubanduslepingutesse keskkonnavalased ja tööstandardid. Nii ELi ja Korea vabakaubandusleping kui ka Kariibi mere piirkonna foorumi (CARIFORUM) ja ELi majanduspartnerlusleping sisaldavad sätteid, mille kohaselt peavad pooled tagama, et ILO põhilised tööstandardid

⁽¹⁸⁾ Euroopa Komisjoni teatis demokraatia põhimõtete ja inimõiguste tagamise tingimuse lisamise kohta ühenduse ja kolmandate riikide vahel sõlmitavatesse lepingutesse, KOM(1995) 216 (lõplik).

⁽¹⁹⁾ Kohtuasi C-268/1994, Portugal vs. nõukogu [1996] EKL I-6177, punkt 27.

⁽²⁰⁾ L Bartels, *Human Rights Conditionality in the EU's International Agreements* (Oxford: OUP, 2005), 255. See seisukoht oleks väidetavalt teistsugune selliste lepingute puhul, milles põhielementide klauslile on lisatud täitmatajätmise klausel, milles sätestatakse asjakohased meetmed.

⁽²¹⁾ Euroopa Parlamendi 26. märtsi 2006. aasta resolutsioon, milles Euroopa Parlament „rõhutab, et inimõiguste ja demokraatia klausel on jätkuvalt vabakaubanduslepingu keskne element.” Vt ka Euroopa Parlamendi 11. mai 2011. aasta resolutsioonis väljendatud üldpoliitikat, mille kohaselt Euroopa Parlament „toetab kindlalt tava lisada Euroopa Liidu sõlmitud rahvusvahelistesse lepingutesse õiguslikult siduvad inimõiguste klauslid, kaasa arvatud Cotonou lepingu artiklis 96 esitatud selge ja täpne konsulteerimise mehhanism” ning Euroopa Parlamendi resolutsioon inimõiguste- ja demokraatiaklausli kohta Euroopa Liidu kokkulepetes (2005/2057(INI)).

on täidetud (absoluutne standard) ja et olemasolevaid keskkonna- ja töökaitse tasemeid ei alandata (suhteline standard). Samuti sisaldavad lepingud muid teemaga seonduvaid sätteid.

6.3.2 Komitee tervitab seda, et volinik Karel de Gucht on väljendanud oma pühendumist sotsiaalsetele ja keskkonnanalastele peatükkidele⁽²²⁾. Siiski kutsub komitee ka komisjoni üles tagama, et – vastupidiselt ülalnimetatud lepingute sätetele – kaasneksid nende sätetega sama kindlad jõustamise meetmed, mida rakendatakse vabakaubanduslepingu teiste osade rikkumise korral või näiteks Ameerika Ühendriikide vabakaubanduslepingute vastavates sätetes⁽²³⁾. Komitee kutsub komisjoni samuti üles looma koostööprogrammide või sarnaste mehhanismide kaudu stiimulid, mida toetaks nimetatud sätete rikkumise korral tõhus trahvisüsteem, nagu on soovitanud Euroopa Parlament⁽²⁴⁾.

6.3.3 Komisjon peab lisama ELi ja India vabakaubanduslepingusse jõustatavad töö- ja keskkonnanalased sätteid, mida mõlemad pooled saaksid jõustada tavapärase vaidluste lahendamise menetluste käigus ning millega kaasneksid õiguskaitsevahendid nii kaubanduskohustuste peatamise kui ka trahvide näol.

7. Sotsiaalkaitse klausel

7.1 Kõik vabakaubanduslepingud sisaldavad kaitseklausleid, mis lubavad kaubanduse liberaliseerimise peatada juhul, kui sellega kahjustatakse või häiritakse siseriiklikku tööstust. Eeldatavalt sisaldab ELi ja India vabakaubandusleping vastavaid sätteid. Siiski peaksid nimetatud sätteid olema suunatud kõnealustele riskidele.

7.2 Komitee kutsub komisjoni üles tagama sellise kahepoolse sotsiaalkaitse klausli lisamise, milles võetakse arvesse mitte ainult riske ELi ja India tööstusele, vaid ka riske ühiskonnale, sealhulgas tööjõu ümberasumisele. See klausel peaks olema koostatud ELi ja CARIFORUMi riikide majanduspartnerluslepingu artikli 25 lõike 2 punkti b alusel, milles sätestatakse, et kaitsemeetmeid on võimalik kasutada juhul, kui „toodet importitakse teise lepinguosalise territooriumile sellistes

suurenevates kogustes ja sellistel tingimustel, et see tekitab või ähvardab tekitada häireid teatavas majandusharus, eeskätt juhul, kui häired põhjustavad suuri sotsiaalprobleeme”.

8. Kodanikuühiskonna järelevalvemehhanism

8.1 ELi ja India kodanikuühiskonnad on mõlemad väga organiseeritud ja proaktiivsed. Mõlema poole ametiasutustele oleks kasulik luua mehhanism läbipaistvuse ja konsulteerimise parandamiseks, samuti hirmude leevendamiseks, tagades kodanikuühiskonnale otsese kontakti otsustajatega.

8.2 Komitee soovib, et kodanikuühiskonna järelevalvemehhanism loodaks selliselt, et see kaasaks osalejaid ettevõtetest, ametiühingutest, valitsusvälistest organisatsioonidest ja teistest säästva arengu mõjuhinnangus soovitatud sidusrühmadest. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võiks osaleda selles protsessis⁽²⁵⁾. Mehhanismi võiks luua ELi ja Korea vabakaubanduslepingu või ELi ja CARIFORUMi riikide majanduspartnerluslepingu eeskujul, hõlmates tervet rida kodanikuühiskonna sidusrühmi, kellel on tõhusa järelevalvemehhanismi loomiseks vajalik koolitus ja rahastamine⁽²⁶⁾.

8.3 Nii säästva arengu mõjuhinnangus kui ka Euroopa Komisjoni talituste seisukohavõttus soovitatakse järelevalvemehhanismi⁽²⁷⁾.

8.3.1 Sellisel järelevalvemehhanismil peaks olema ka konkreetne funktsioon seoses sotsiaalkaitse klausliga. Üldiselt sõltub kaitseklauslite tõhus rakendamine asjaomase tööstuse organiseerituse astmest. See on mitteametliku majanduse korral mõistagi palju keerulisem.

8.3.2 Komitee soovib, et kodanikuühiskonna järelevalvemehhanismile tuleks anda pädevus esitada konkreetset sotsiaalkaitse klausli aktiveerimise kohta soovitusi, millele vastavad asutused oleksid kohustatud põhjendatud vastuse esitama.

Brüssel, 27. oktoober 2011

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Staffan NILSSON

⁽²²⁾ Vt joonealune märkus 7.

⁽²³⁾ Nt USA ja Jordaania vabakaubanduslepingu artikli 17 lõike 2 punkt b.

⁽²⁴⁾ Euroopa Parlamendi 25. novembri 2011. aasta resolutsioon inimõiguste ning sotsiaalsete ja keskkonnastandardite kohta rahvusvahelistes kaubanduslepingutes, punkt 2.

⁽²⁵⁾ Vt joonealune märkus 3, lk 275–280.

⁽²⁶⁾ Vt joonealune märkus 18.

⁽²⁷⁾ Vt joonealune märkus 4, lk 288. Vt joonealune märkus 1, lk 2.